

El mestre holandès porta a Torroella de Montgrí la seva visió particular de la música barroca

Koopman, el custodi de Bach

MARICEL CHAVARRÍA
 Barcelona

Ton Koopman (Zwolle, Països Baixos, 1944) és alguna cosa més que un nom clau de la música antiga europea. És un autèntic custodi de Bach. I a diferència d'altres grans noms associats al mestre de Leipzig, ell particularment comparteix amb Bach la base d'organista i clavecinista. El primer va acabar component, de manera magistral, i el segon va acabar formant i dirigint el seu propi projecte orquestral i coral: l'Amsterdam Baroque Orchestra & Choir.

Amb aquests cossos artístics aquest any arriba no al Bachcelona –el jove festival que s'ha convertit en la seva casa barcelonina i al qual va respondre amb entusiasme des d'un principi– sinó al Festival de Torroella de Montgrí, que ja des de temps d'Oriol Pérez Treviño, com a director artístic, ha estat el gran baluard de la música antiga dins del panorama de festivals a Catalunya.

Koopman arriba, a més, en un moment molt especial, ja que ha estat recentment nomenat president del Bach-Archiv de Leipzig, en substitució de John Eliot Gardiner, un altre de gran, cosa que implica que es fa càrrec de l'arxiu on estan tots els manuscrits de Bach. Per a aquest càrrec sempre és escollida una figura d'excel·lència. No en va la feina és, també, buscar fons per poder continuar investigant.

“No sé si he vingut mai abans a Torroella, crec que no. En qual-sevol cas, mai és massa tard”, diu el mestre a l'altre costat del telèfon en to de saví despistat. Deixeble de Gustav Leonhardt (l'eminent mestre de l'escola holandesa), Koopman va ser potser el primer a dur a terme una integral de les cantates de Bach després de l'històric projecte que Leonhardt i Nikolaus Harnoncourt van iniciar als setanta. Ell, a més, ho va fer amb un cor mixt i no únicament de nens. Per això el programa que porta avui al festival empordanès (Espai Ter, 22 h), dues cantates religioses i una profana, té un valor encomiable.

“Al començament de la *Cantata BWV 110* sento un cor, i jo crec que és com la primera versió de l'obertura de la *Suite orquestral número 4* del mateix Bach, amb veus afegides. I no m'estranya, perquè està tractada tan bé aquesta música... Era el seu tercer any a Leipzig, i aquesta és una cantata de Nadal brillant, amb una gran solo de trompeta, amb una ària amb dues flautes... la instrumentació és magnífica”, explica Koopman parlant de la primera de les peces que escoltarà



HIROYUKI ITO / GETTY

Ton Koopman arriba avui a Torroella amb tres cantates de Bach

avui el públic del Festival de Torroella.

La segona, la *Cantata 127, Herr Jesu Christ, wahr' Mensch und Gott*, es va estrenar el febrer del mateix any, el 1725. “És una de les meves preferides”, diu el mestre amb entusiasme. “Es nota que Bach està lluitant amb el material que crea. En un moment donat la descarta, perquè no li agrada, i al final acaba tenint aquesta obra mestra sortint de les seves mans”. I prossegueix amb el sentiment a la veu: “Hi ha l'ària per a soprano, oboè i baix continu..., i de sobte un pizzicato com si truquessin a la porta. Perquè tota la cantata va de 'no tinc por a morir'. És una de la més boniques de Bach”.

Koopman es reserva la festa per al final, amb la famosa cantata profana que adapta uns versos de les *Metamorfosis* d'Ovidi sobre la disputa musical entre Febus i Pan... “Sí, els déus de l'Olimp no tenien res a fer. S' enamoraven, etcètera... i en aquest cas es dediquen a buscar qui és el millor cantant de l'Olimp. Febus sempre era insuperable, però Pan volia millorar i plantar-li cara. I la famosa ària del desafiament és una

Acabat de nomenar president de l'Arxiu Bach de Leipzig, Koopman viu als 74 un moment de gràcia

de les més boniques, amb colors preciosos”.

I com acaba la disputa? “Febus castiga el jove Pan que passi molts més anys treballant per convertir-se en un bon cantant. És a dir, el tema és el valor del treball a llarg termini”, apunta. “Aquell any que es va estrenar, el 1729, Bach s'havia convertit en responsable del Collegium Musicum de Leipzig i volia compondre peces musicals que pogués dur a terme en ocasions especials. Volia incorporar a la performance els seus estudiants perquè treballassin la veu. Ell mateix cantava l'ària de Febus... I s'ho passava molt bé treballant amb gent jove. És el que passa quan ets un geni”.

I era dur amb els seus estudiants?

“Podia ser molt dur amb ells, sí, fins i tot els atiaava si cantaven malament. És clar que eren altres temps... Com a líder de la música que es feia llavors a Leipzig, treballava molt dur amb els músics i cantants per aconseguir els millors resultats. Algú com ell no es conformava amb res mediocre”.

Joseph Calleja a Peralada

Avui comença al Festival de Peralada la setmana de la lírica, en què el tenor Joseph Calleja dona el tret de sortida amb un recital a l'església del Carme. Acompanyat al piano per Vincenzo Scalerà, oferirà un recital d'àries d'òpera i cançons amb una veu que combina el lirisme més dolorós, suau i meliós, amb la profunditat i caràcter d'àries de Verdi, Puccini i Donizetti. Habitual en teatres com ara el

Metropolitan de Nova York, el Covent Garden o l'Òpera Estatal de Munic, la veu d'aquest tenor maltès ha anat guanyant en cos i potencia en el registre d'aguts. Artista exclusiu del prestigiós segell Decca, el 2011 el seu DVD de *La Traviata* de la Royal Opera House, amb Renée Fleming, va ser nominat als Grammy. Aquí arriba acompanyat del pianista Vincenzo Scalerà.